

Kuch — adolatda

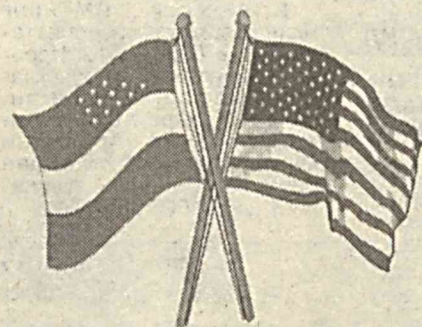

Adolat

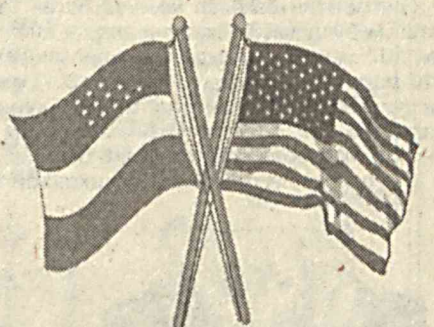
O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-siyosiy va huquqiy gazetasi

☀ 1995 yil 22 fevraldan chiqa boshlagan ☀ 2002 yil 15 mart ☀ juma ☀ № 11 (350) ☀ sotuvda erkin narxda ☀

• АҚШга бу галги сафаримиз Ўзбекистонда иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, бозор иқтисодиётига асослаган эркин, демократик ва фуқаролик жамияти барпо этиш, инсон ҳуқуқларини таъминлаш, қисқача айтганда, мамлакатимизни ривожланган давлатлар қаторига чиқариш каби эзгу мақсадларга тезроқ эришишимизга катта ёрдам беради.
Ислон КАРИМОВ.

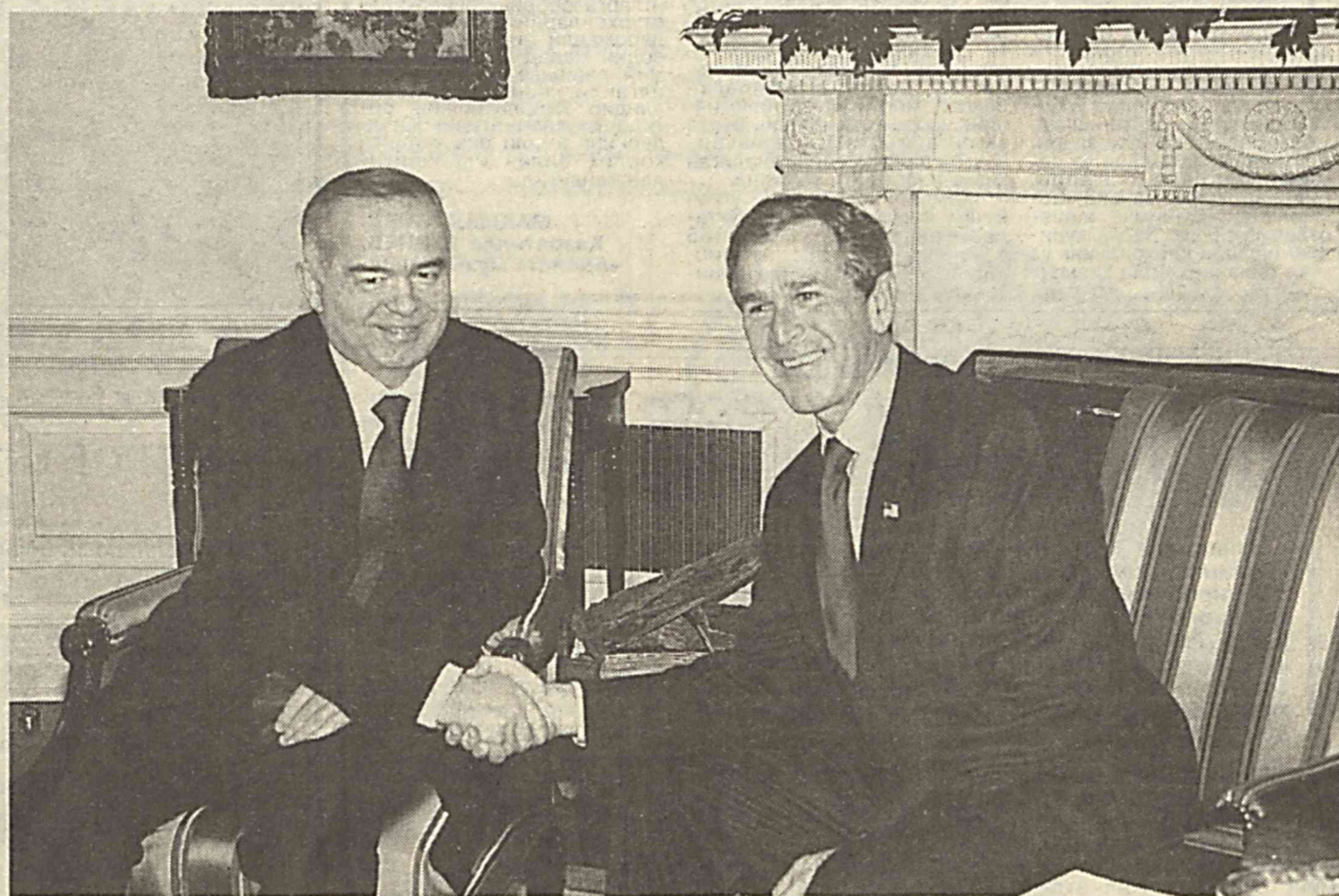

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИГА РАСМИЙ ТАШРИФИГА ДОИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов 11 март куни расмий ташриф билан Америка Қўшма Штатларига жўнаб кетди. АҚШ Ўзбекистон мустақиллигини биринчилардан бўлиб тан олган давлатлардан биридир. Утган вақт мобайнида икки мамлакат ўртасида кўплаб ташрифлар амалга оширилди, талай ҳужжатлар имзоланиб, ҳамкорлигимизнинг ҳуқуқий асоси яратилди. Ҳозир давлатларимиз ўртасида турли соҳаларда тенг манфаатли ҳамкорлик йўлга қўйилган.

Президентимиз сафар олдида журналистларга берган интервьюсида мазкур ташриф Ўзбекистон — АҚШ муносабатларини янги босқичга кўтаришга йўл кўрсатди. Ташриф асносида олти ҳужжат имзоланиши кўтилмоқда, — деди Ислон Каримов. — Булар орасида энг асосийси, Ўзбекистон билан АҚШ ўртасида стратегик шериклик ва ҳамкорлик тўғрисида имзоланган янги ҳужжатдир. У барча соҳалардаги алоқаларимизни ривожлантириш, мавжуд имкониятлардан янада самаралироқ фойдаланишга кенг йўл очади. Айниқса, Ўзбекистон чегаралари дахлсизлигини таъминлаш, юртимиз хавфсизлигини кафолатлаш нуктаи назарида бу ҳужжат жуда муҳимдир. Умуман, АҚШга бу галги сафаримиз Ўзбекистонда иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, бозор иқтисодиётига асослаган эркин, демократик ва фуқаролик жамияти барпо этиш, инсон ҳуқуқларини таъминлаш, қисқача айтганда, мамлакатимизни ривожланган давлатлар қаторига чиқариш каби эзгу мақсадларга тезроқ эришишимизга катта ёрдам беради. АҚШ Президенти Жорж Бушнинг таклифи биноан амалга оширилаётган ушбу тўрт кунлик ташриф чоғида мамлакатимиз Президенти Оқ уй раҳбари билан музокаралар ўтказиши, парламент аъзолари, ишбилармон доиралар вакиллари билан учрашади.

Суратда: Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон КАРИМОВ АҚШ Президенти Жорж БУШ билан. Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган сурат.

Вашингтон. 13 март. Ўзбекистон Президенти Ислон Каримов «Блэйр хаус» қароргоҳида АҚШнинг «Отачи» газети ва журналлари муҳаррирлари билан учрашди. Унда Марказий Осиёдаги вазият, Ўзбекистонда иқтисодий ислохотларнинг амалга оширилаётган ислохотлар жараёни ва АҚШ билан ҳамкорликка оид мавзуларда сўз борди. Президентимиз америкалик журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтарди.

Ислон Каримов Жаҳон банки раҳбари Жеймс Вулфенсон билан учрашди. Мулоқот чоғида банкнинг Ўзбекистон билан ҳамкорлигини янада мустахкамлаш, мамлакатимизга хориж сармоясини жалб этишда ушбу муассасанинг иштирокини кенгайтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Шундай кейин Ислон Каримов АҚШ Конгрессида келди. Аввал вакиллар палатаси, кейин Сенат вакиллари билан учрашув ўтказди. Учрашувда АҚШ парламенти вакиллари Ўзбекистон билан алоқаларни мустахкамлашнинг аҳамияти катта эканини алоҳида таъкидлади. Америкалик конгресслар АҚШ — Ўзбекистон муносабатлари фаол, кўп қиррали ва узок муддатга мўлжалланган бўлиши лозимлигини қайд этдилар.

Нью-Йорк. 14 март. Кеча Нью-Йорк шахрига ташриф буюрган Президент Ислон Каримов бугун эрталаб Нью-Йорк ҳокими Майкл Блумберг билан учрашди.

Мазкур шахар АҚШнинг энг йирик молиявий маркази бўлиб, унда йирик банклар, етакчи компания ва фирмаларнинг қароргоҳлари жойлашган. Нью-Йорк биржаси жаҳон бозори конъюктурасини белгилайдиган жуда катта муассасадир. Пахта, қанча, шакар, металл каби ўта зарур маҳсулотларнинг нархи Нью-Йорк биржасидаги олдир. Ислон Каримов ҳоким билан учрашуви чоғида Нью-Йорк катта иқтисодий салоҳиятга эга эканлигини таъкидлади. М. Блумберг маҳаллий ишбилармонларнинг эътиборини кўпроқ жалб этиш орқали Нью-Йорк Ўзбекистон-АҚШ иқтисодий ҳамкорлиги ривожига салмоқли хисса қўшишини айтди. Ислон Каримов Нью-Йорк ҳокими билан бирга Жаҳон савдо маркази харобаларини бориб кўрди. Мамлакатимиз раҳбари бу ерда ўтган йили 11 сентябрда содир этилган мудҳиш террорчилик ҳаракатининг қурбонлари хотирасига гул қўйди. Америкаликларнинг иродаси бутун дунё ахлини хайратга солганини таъкидлади. Жаҳон савдо марказига уюштирилган ҳужумдан биргина АҚШ жабр кўрмади. Кўпгина бошқа мамлакатлар фуқаролари баробарида бу ерда икки нафар ўзбекистонлик ҳам ҳалок бўлган эди. Шунинг ўзи террор чегара билмаслиги ва миллият танламаслигини, унга қарши ёлпасига курашмоқ лозимлигини аниқлади. Диний экстремизм ва террорчилик муаммолари Ислон Каримовнинг АҚШ Олий ислон кенгаши раиси Шайх Каббоний билан учрашувида ҳам муҳокама қилинди. Шу билан Ислон Каримовнинг АҚШга расмий ташрифи ниҳоятга етди.

Анвар БОХОЕВ,
Ўза махсус муҳбири.

Вашингтон. 12 март. Шу куни Ислон Каримов Оқ уйда АҚШ Президенти Жорж Буш билан учрашди. Сўхбат чоғида икки мамлакат ўртасида стратегик ҳамкорликни кенгайтириш, ақсилтеррор операцияси доирасидаги ҳамжиҳатликни янада мустахкамлаш, шунингдек, Марказий Осиёдаги вазият, хавфсизлик ва мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Оқ уй раҳбари АҚШ билан ҳамкорлик алоқаларини янги босқичга кўтаришга йўл кўрсатди. Хавфсизликни мустахкамлаш, халқаро террорчиликка қарши кураш, иқтисодий тўқнашларни юксалтириш, эркин демократик жамият барпо этиш жараёнида АҚШ билан шерикликни кучайтириш Ўзбекистон учун ҳам гоаят аҳамиятлидир. Очдиқил, ўзаро ишонч ва самимий руҳда ўтган ушбу мулоқот чоғида президентлар икки томонлама алоқалар ва умуман, халқаро аҳамиятга молик ҳамда ўзарани кизиқтирган бошқа масалалар юзасидан фикрлашди. Президент Ислон Каримов шу куни АҚШ Давлат котиби Колин Пауэлл, қишлоқ хўжалиги вазири Энн Венеман ва бошқа расмий кишилар билан ҳам учрашди. Музокаралар якунида томонлар ўртасида қатор ҳужжатлар имзо-

ланди. Ўзбекистон Ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов ва АҚШ Давлат котиби Колин Пауэлл Ўзбекистон билан АҚШ ўртасида Стратегик шериклик ва ҳамкорлик асослари тўғрисидаги декларация, илмий-техникавий соҳадаги ҳамкорликни кенгайтириш тўғрисидаги битимларга имзо чекди. Колин Пауэлл мазкур ҳужжатлар томонларнинг мустахкам ва узок муддатли муносабатлар ўрнатишга интилишидан далолат эканини таъкидлади.

Шунингдек, икки мамлакат ўртасида ядро тарқалишига йўл қўймаслик борасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида ҳамда Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки билан АҚШ Экспорт-импорт банки ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги битимлар ҳам қабул қилинди. АҚШ Эксим-банки Ўзбекистонга кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш учун 55 миллион доллар ажратадиган бўлди. Қабул қилинган ҳужжатлар орасида, айниқса, Стратегик шериклик ва ҳамкорлик асослари тўғрисидаги декларация ўзаро муносабатларимизда муҳим аҳамият касб этади. Бу ҳужжат давлатларимизнинг Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни мустахкамлаш ҳамда сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, шунингдек, ҳуқуқ ва хавфсизлик соҳаларида алоқаларни кучайтириш тарафдори эканини билдиради.

ЛОНДОН. 11 март. Шу куни Президент Ислон Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон делегацияси Буюк Британия пойтахти — Лондоннинг «Стэнстед» аэропортига тўхтаб ўтди. Давлатимиз раҳбарини мазкур мамлакат ташқи сийosat маҳкамаси вакиллари кутиб олдилар.

Қисқа муддатли музокараларда Ўзбекистон Буюк Британия муносабатларини янада ривожлантириш, турли жабҳаларда йўлга қўйилган ҳамкорлик истиқболли ҳамда томонларни қизиқтирган бошқа масалалар юзасидан фикр алмашилди. Буюк Британия расмийлари билан учрашувдан сўнг Ўзбекистон делегацияси яна АҚШга йўл олди.

ВАШИНГТОН. 12 март. Кеча расмий ташриф билан Вашингтонга келган Ислон Каримовни АҚШ ҳарбий-ҳаво кучларига қарашли «Эндрюс» авиабазасида Давлат котибининг ўринбосари Элизабет Жоунс ва бошқа расмий кишилар кутиб олишди.

Мамлакатимиз раҳбари АҚШ Президентининг фахрий меҳмонлари уйи — «Блэйр хаус» қароргоҳига жойлашди. Бугун Ислон Каримов АҚШ Президенти Жорж Буш, давлат котиби Колин Пауэлл ва бошқа расмий кишилар билан учрашади.

Баҳор... Дала юмушлари бошланди.

АКСЕЛС СОВРИЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

АҚШнинг таълим ва тил ўрганиш бўйича Акселс ташкилотининг Нукусдаги ваколатхонасида умумтаълим мактабларининг голий ўқитувчиларига совғалар топширилди.

Умумтаълим мактабларининг инглиз тили ўқитувчилари орасида тил ўрганиш дастури бўйича қорақалпоғистонлик беш нафар ўқитувчи ярим финалга етиб борганди. Икки нафар ўқитувчи эса голий бўлиб, АҚШда етти ҳафталик семинарда иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритган эди.

Яқинда голийларга мамлакатимиздаги АҚШ элчихонасининг ва Ўзбекистон халқ таълими вазирлигининг фахрий ёрликлари, ҳар бир ўқитувчига 200 АҚШ доллари миқдорда рағбатлантирувчи мукофот, улар меҳнат қилаётган мактабларга эса 2000 АҚШ доллари миқдорда техника воситалари топширилди.

Ғолийларни Акселс ташкилотининг мазкур дастур бўйича директори Эрик Жакоб кутлади.

«Туркистон-пресс».

ЗАМОННИНГ ҚАЙНОҚ НАФАСИ

Самарқанд вилоятида нашр этилаётган «Зарафшон» ва «Самарқандский вестник» рўзномаларининг илк сонлари босмадан чиққанига 85 йил ўтди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, матбуотимиз қалдирғочлари бўлган ҳар иккала нашрнинг вилоят ижтимоий-сиёсий ҳаётида ўз ўрни, салоҳияти бор. Республикада матбуотини ривожлантириш, журналист кадрлар тайёрлаш ва уларни чиниқтиришда ҳам катта мактаб ҳисобланади. Бу кутлуг даргоҳида ўз вақтида Фитрат, Саидризо Ализода, Маҳмудхўжа Бехбудий, Шароф Рашидов сингари зарбадаст ижодкорлар муҳаррирлик қилишган.

Кўшиқнинг сўзларини тушириб айтиб бўлмаганидек, турли йилларда турлича номлар билан нашр этилган «Зарафшон» ва «Самарқандский вестник» рўзномалари давр воқелигини, ижтимоий-сиёсий ўзгаришларни, замон руҳиятига мос ташаббусларни изчил ёритишга ҳаракат қилди. Муҳими, халқ билан ҳамнафас бўлишга, унинг орзу-истақларини, қувонч-ташвишларини ўз саҳифаларида акс эттиришга эриша олди. Шу боис, оддий ишчи-деҳқон зиёли ёки талабалар орасида ўз мухлисларини топди.

Бугун Самарқандда ҳар иккала мўътабар нашр кириб бормаган хонадон қолмаган ҳисоб. «Зарафшон» ва «Самарқандский вестник» рўзномаларининг қаламкашлари журналист воқеадан олдирчоқ юрши керак, деб ҳисоблашгани боис, ҳар сафар муштарийлар кутган ва кутмаган мавзуларда чиройли, ажойиб мақолалар тақлиф этишмоқда. Халқнинг бунёдкорона куч-ғайратини вилоят ҳаётини фаровонлаштиришга қаратишмоқда. Қисқаси, рўзномалар бугун истиклол ғояларининг тиниб-тинчимас тарғиботчиларига айланган.

Самарқанд вилоят ТАХРИРИЯТ.

Навоий кунда керак

ЭЛГА ҚУШУЛГОН ЭШ ТОПТИ

ёки Хусайн Бойқаро Навоийга «Мукррабиди ҳазрат сийёсий» қибонини берганини ҳусусида

Хусайн Бойқаро 1469 йили Хирот шаҳрини эгаллаб Хуросонни мустақил давлат деб эълон қилгач, Алишер Навоийнинг Хиротта қақиртирди ва давлат бошқарувидаги муҳдор лавозимига ишга тайинлади. Мир Алишер ўз сиёсий фаолиятини шаҳзодалар ва амалпарастлар томонидан содир этилиб турган қонли урушларнинг олдини олиши, яъни сиёсий тарқоқликка чек қўйишдан бошлади.

Тарихий манбалардан маълумки, Навоий мамлакат тинчлигига раҳна солиши мумкин бўлган факуллода ҳолатларда мустақил қарорлар қабул қилиши, айбдорларга чора кўриши, бартаф қилиши учун етарли ваколат ва кучга эга бўлган. Бунга далил сиёсий фаолиятида Мирзо Абдулхайр иёни ва унинг бостирилишини эслаш мумкин. Бу воқеа Султон Хусайн Мирзонинг Балх вилоятига юриши вақтида рўй берган эди. Абдулхайр подшонинг йўқлигидан фойдалана...

Хусайн Бойқаро Алишер Навоийнинг давлат ҳавфсизлиги ва халқ осойишталигини сақлаш йўлидаги хизматларини эътиборга олиб, уни 1472 йилда энг юқори амирлик лавозими – вазириликка тайинлади. Бу даврда Хуросонда ички ва ташқи савдо-сотиқ, ободончилик ишлари ривожланди, сиёсий ва ижтимоий ҳаётда барқарорлик ҳукм сурди. Вазир нахларини назорат қилди, белгиланган нархни ҳаддан оширган сотувчиларга нисбатан кескин қоралар кўрди. Нархларнинг инсоф ва адолатли бўлишини таъминлади. Ташқи бозор ҳам гуркираб ривожланди. Мавзунимиз Алишер Навоийнинг ижтимоий-сиёсий ҳаёти ҳақида борар экан, у зотнинг давлат тараққиётида муҳим аҳамиятга эга бўлган...

бир жиҳати – фазилати хусусида ҳам тўхталмоқ жоиздир. Чунончи давлатнинг муҳим мансаблари учун муносиб кишиларни ташлаш ва мураббийлик қилиш Навоийнинг давлат арбоби сифатидаги фаолиятида муҳим ўрин эгаллайди. Яъни давлат бошқарувидаги алоҳида раҳбарларнинг аксарияти Мир Алишернинг шоғирдлари эди. Султон Хусайн Мирзонинг эътиборли бекларидан Бобо Алибек ҳазратнинг тавсияси билан беклик рутбасига эришиб подшо ҳузурига эшик оғаси бўлиб хизмат қилган. Ўз даврида ҳам шоир, ҳам давлат арбоби сифатида танилган Шайхимбек Сухайлини ҳам Навоий ўз ўрнига муҳдорликка тавсия этган. Хирот қозиси Низомиддин Муҳаммад ҳам вазирилик тақлифи билан ушбу лавозим...

Азиз ЮНУСОВ, журналист.

Термиз шаҳридаги Навоий қибонини ўрнатилган ҳазрат Алишер Навоий ҳайкали.

«Адолат» меҳмони. Ижодини мунтазам муталаа қилишимиз, адолатдан бўлса керак. Ҳазрат Навоий турфа жанрларда ижод қилганлар. Мен ҳам адабимиз ижодини муталаа қилишни ҳам фарз, ҳам қарз деб ҳисоблайман. Орзуга айб йўқ деганларидек тамина газал, фард, куйно, рубоийлар битиб тураман. Сиз азиятларга машқуларимдан намуналар ҳавола қилдим. МУАЛЛИФ

ИЗХОР ЭТИБ. Ёр агар юрса ҳамон Ўз васлига хуммор этиб, Пайтида кўнглингни оч, Ёр олдида изхор этиб. Азиз ЮНУСОВ, журналист. АДЛ-У, ИНСОФИН КҮРИБ. Ул чаманин чин чаман де Кўкда офтобин кўриб. Ул гўзалин чин санам де Юзда одобин кўриб. Яхшилар бор тез билингай Хохи кекса, хохи ёш, Унга элинги меҳри тугшай Адл-у инсофин кўриб. Ахли улфат мактабида Дарс эшитмоқ фарз эрур, Дўст тутунгил ул одамга Дўст-у ахоббин кўриб. Хар бир одам ўзга одам Пайкамайсан лаҳзада, Тез баҳо берма жанобга Тўн-у зарбобин кўриб. Ҳам ҳалол-у соғ бўлишлик Истагиндир эй, Мўмин, Яхшилардан бохабар юр Соғлиги – тобин кўриб.

Собиқ шўролар тарихидан ЭСКИ СИР ОШКОР БҮЛДИ

Бу ҳақда биринчи қаламқаш Херолл хабар берди. Собиқ СССРда қарийб йўғирма йил ишлаган бу кишининг таъкидлашича, у Сталиннинг қиёфаси билан танишган ва сўхбатлаган экан. Сталиннинг қиёфаси Есей Лубицкий ўтган бу ишни бутун ҳаёти давомида сир сақлади ва қанадалик қаламқашдан қиёфаси омон экан, ҳеч қанга ҳеч нарса айтмаслик ҳақида ҳасам ичиришга эришди. Есей Лубицкий 1981 йилда оламдан ўтди ва шундан кейингина Монареалдаги «Гезетт» рўзномаси Хероллнинг мақоласи босиб чиқарди.

тирилгандан ҳам зиёд ўтди. Таржимонлар ҳам, Кремль ходимлари ҳам, жўрттага бошқа кимса билан дохий алмаштириб қўйилганини пайқашди. Баъзан Сталин кайфиятини чор эшик учун ўз курсисига Есейни ўтқизиб, яқин қишлоқни калака қиларди. Шундай пайтларда қиёфаси ҳодимларнинг, жўрладан, Ежовнинг ҳам ахборотини тингларди. Сталин эса қўшни хонага кириб, лақиллаб майна бўлаётганларни зимдан кузатиб турарди. Лубицкий барча қўлайликлар муҳайё этилган боғ-ховлида яшарди. ақойиб таомлар, айшу ишрат, аблар... Сталиннинг қиёфаси ҳузурга ташриф буюрадиган меҳмонлар дохийга савол бермасликлари ҳақида оғоҳлантириб қўйиларди. Хизмат курси таётган ходимлар дохий билан мулоқотда бўляпти деб ишониларди. Сохта Сталин театрларда пайдо бўларди, мавзолей минбаридан туриб байрам нарийнлик катнашчиларини табриқларди. Фақат Сталинга энг яқин кишилар – Молотов, Каганович, Мленковгина ёнлар...

«Ферумас» журнали. Литва.

Зирак таҳдими ҳисларимдек оловли, Навруз тоғини жамолдикдек яловли. Баҳор чоғи ўйғонаркан бор дунё, Хар юракда севиб ўти қаловли. Шўқрат ОЛИМОВ олган сурат-лавҳа. Фаргона шаҳри.

Янги руки: жаҳон парламентлари тажрибасидан ИТАЛИЯ ПАРЛАМЕНТИ

Италия Республикаси 20 ҳудудий бирликни бирлаштирган унитар давлат. Пойтахти – Рим. Ер майдони 301 225 км. квадрат, аҳолиси 57 369 000 (2001 йил), давлат тили италян (немис, албан, ладин, француз, окситан), пул бирлиги – евро (2002 йил 1 мартдан), сиёсий тузуми парламентар демократик республика, давлат бошлиғи президент Карло Азедли Чинипи (1999 йил 18 майдан), ҳукумат бошлиғи – Ф. Берлускони (2001 йил 5 майдан). Парламент икки палатали – Сенат ва Депутатлар палатаси. Парламент италия, Шимол Лигаси, христиан-демократлар партияси. Келгуси парламент сайловлари 2005 йил баҳорда, президент сайловлари 2005 йил баҳорда бўлиб ўтади. Иқтисоди – эркин бозор иқтисоди. Ялпи ички маҳсулот – 1 268,8 млрд. доллар, аҳоли жон бошига 22 000 доллар, йиллик ўсиш 1,4 фоиз, (1999 йил).

лар орасида тенг вакиллик асосида доимий комиссиялар тузилади ва зудлик билан қабул қилиниши лозим бўлган энг муҳим қонун лойиҳалари ишлаб чиқилади. Мазкур лойиҳалар апробация қилинган (маъқулланган) ҳар икки палатада овозга қўйилади. Шундан сўнг қонун матни Президентга тақдим этилади ва унинг томонидан 1 ой мuddат ичида қўриб чиқилиши керак. Зарурият тақоза этганда, зудлик билан қабул қилиниши керак бўлган қонунлар парламент талаби билан кўрсатилган аниқ мuddат ичида промўльгация қилинади. Қонун матни буйича президент ўз муносабатини билдириши ва ҳатто уни рад этган ҳолда палаталарга қайтариши мумкин. Палаталар иккинчи марта қонун матнини қайта қўриб чиқиб, уни қўпчилик овоз билан маъқулласалар, президент қонунга имзо чекади. Кейинги йилларда қабул қилинган қонунларнинг аксарияти мана шундай тартибда ишлаб чиқилган.

сан Христиан-демократлар партияси ва коммунистлар партияси пешқадамлик қилган эдилар. Чунончи, 1948 йил апрелда ўтказилган биринчи парламент сайловларида Христиан-демократлар партияси Депутатлар палатасида 48,5 фоиз (ёки 305 ўрин) ўрини забот этган эдилар. Коммунистлар партияси эса 1976 йил июлда ўтказилган сайловларда депутатлар палатасидан 34,4 фоиз ёки 227 та ўринни қўлга киритишга эришганлар. 90 йилларга келиб, жаҳон социалистик блокнинг партиялари кетиши билан Коммунистлар партияси ўз мавқени йўқотиб қўйди. Христиан-демократлар партияси эса бир неча оқимларга бўлиниб кетди. 1994 ва 1996 йилги сайловларда Форза Италия, Миллий Альянс, Шимол лигаси каби янги партиялари ўзида бирлаштирган Озодлик Қутби (Pole Libertero) радикал ўнглари 42,5 фоиз овоз билан Сенатда 177 ва 45,4 фоиз овоз билан Депутатлар палатасида 282 ўринни қўлга киритдилар. Асосий куч сифатида 29,4 фоиз овозга эга бўлган Форза Италия партияси («Олга Италия») лидери Берлускони ҳукумат раҳбари этиб сайланди. «Зайтун дарахти» деб ном олган сўллар эса 39,2 фоиз ва 43,7 фоиз овоз билан Сенатда 130, Депутатлар палатасига эса 192 ўринга эга бўлдилар, холос.

Дунё харитасидан ўзи-га хос шаклда жой олган Италия сиёсий ҳаётда бир қатор ўзига хосликларни намойён этади. Мамлакат сиёсий тузумига кўра парламентар республикадир. Бироқ, сиёсий ҳаётда президент ҳам фаолият кўрсатади. Президент 7 йил мuddатга парламент томонидан депутат ва сенаторларнинг учдан икки қисми яқдиллик билан овоз берган тақдирда сайланади. Унинг сайланишида палаталар – Сенат ва Депутатлар палатасининг депутатлари ва маҳаллий озиқликнинг вакиллик сифатида хар бир регион онал Кенгашдан келган учтадан вакил иштирок этади. Президентнинг хар бир ҳатти-ҳаракати парламент иродасига боғлиқ, чунки у ўз ваколатини парламентдан олади. Шундай бўлсада, унинг маънавий таъсири инкор этиб бўлмайди. Пертини, Косига, Скальфаро президентлиги бўлиб эркин мисолидир. Айни пайтда ижройи ҳокимиятнинг ҳақиқий раҳбари ҳисобланган Вазирилар Кенгаши раис ҳукумат бошлиғидир. У ўз ҳукуматини ва вазирлар таркибини тузади. Унинг ўзи парламентга қўпчиликни ташкил этган партия ёки блокнинг вакили сифатида ҳокимиятга келади ва президент томонидан тайинланади, парламентнинг хар икки палатаси тасдиқдан ўтади. Демак, ҳукуматни шакллантиришда парламент қўпчилиги асосий рол ўйнайди. Амалда парламент сайловларида голиб чиққан партия лидери ёки вакили бош вазири сифатида эътироф этилади. Бинобарин, палаталарнинг хар иккаласи ҳукуматга ишонсизлик билдириши ва унинг истеъфосини талаб эта олиши мумкин. 1947 йил 27 декабрда қабул қилинган мамлакат Конституциясининг 55-моддасига асосан Италия парламенти Сенат ва Депутатлар палатасидан ташкил толган. Палаталарнинг хар иккаласи тенг – беш йиллик мuddатга умумий ва тўғридан-тўғри овоз бериш йўли билан аралаш сайлов тизими асосида сайланади. Бироқ, улар сайланиш талаблари ва депутатлар микдори билан ўзаро фарқланадилар. Юқори палата – Сенатга 40 ёш ва қуйи депутатлар палатасига 25 ёшга тўлган фуқароларгина сайланишлари мумкин. Хар икки палата фаолияти «Палата тўғрисида»ги регламентлар билан тартибга солинади. Сенат – 315 сенатордан иборат бўлиб, тўғридан-тўғри овоз бериш йўли билан бир босқичда беш йил мuddатга сайланади. 1993 йил 18 апрелда референдум орқали қабул қилинган қонунга асосан 79 сенатор прапорционал (мутаносиб) тақсимот асосида, қолган 236 нафар сенатор эса 25 ёшдан ошган фуқаролар томонидан мажоритар тартибда, бир мандатли босқичда, униноминал (якка

овоз бериш йўли билан сайланади. Бундан ташқари Асосий қонунга кўра, мамлакат президенти ўз ихтиёри билан сенатга аъзо бўлиб кириши ва айни пайтда давлат олдида буюк хизматлар кўрсатган шахслардан беш нафарини умрбод сенаторликка тайинлаши мумкин. Депутатлар палатаси 630 нафар депутатдан иборат. Депутатлар 1993 йил августда қабул қилинган қонунга асосан аралаш сайлов тизими асосида беш йил мuddатга сайланадилар. Яъни, 630 депутатдан 474 таси (75 фоиз) ҳудудий тақсимот негизида регионал квота асосида, қолган 156 нафари миллий квота негизидеги прапорционал тақсимот асосида сайланади. Италия парламенти палаталари орасида ваколатларнинг мулк тақсимоти йўқ. Конституциянинг 70-моддасига асосан хар икки палата қонунчиликни тенг асосда амалга оширади. Барча қонун лойиҳалари хар икки палатада бир пайтда ёки навбатма-навбат қўриб чиқилади. Қонун лойиҳалари буйича муаммолар масалалар 70-моддада кўзда тутилган қўшма комиссиялар тузиш орқали ҳал этилади. Палаталар Асосий қонуннинг 94-моддасига асосан ўз фаолиятини бошлаётган ҳукуматга нисбатан ишонч билдириши ёки унга ишонсизлик билдириши билан унинг истеъфосини талаб қилиши мумкин. Шунингдек, 72-моддага кўра, палата-

чи, 1963 йилнинг ўзида ҳукумат 31 март, 1976 ва 1983 йилда эса 4 март та ўзгарди. Сиёсий тизимни конституциявий ислоҳ қилиш мақсадида 1997 йил январда 35 сенатор ва 35 нафар депутатдан иборат комиссия тузилди. Мазкур комиссия конституциявий ўзгаришлар лойиҳалари устида ишламоқда. Хозирги тахминларга кўра, парламентнинг икки палатали негизи сақлаб қолинади, бироқ юқори палата Сенат икки босқичда депутатлар палатаси томонидан сайланади. Бу билан депутатлар палатасида қўпчиликни ташкил этган кучларнинг мавқеи янада мустаҳкамланади. Ижроия ҳокимият халқ томонидан сайланадиган Президент томонидан сайланадиган Бош вазири ўртасида тақсимланади. Демак, италиянинг бўлажак тузуми кўпрок Австрия тизимига яқинлашади. Икки палатали парламент шаклини сақлаб қолиниши италиянинг федератив давлат қурилиши томон интилаётганидан ҳам дарак беради. 1998 йил 2 июлда мазкур лойиҳа биринчи ўқишда Депутатлар палатаси томонидан рад этилди. Конституциявий ўзгаришлар Асосий қонуннинг 138-моддасида кўрсатилганидек анча мураккаб жараён дир. Афтундан Европада «қони тез халқ» сифатида эътироф этилган Италия халқи конституциявий ислохотлар борасида гоят ваэминлик ва сиёсий мавқеи эгизликка эришди. Шул асосда Италия парламентининг бир қатор ислохотларга муҳтож эканига намойён бўлмоқда. Ҳозир 65 йил давомида (1948 йил биринчи сайловлардан сўнг) италия парламенти 3 марта (1976 ва 1996 йиллар) тарқатиб юборилди, амалда парламент қўпчилигига боғлиқ бўлган ҳукумат эса қарийб 58 марта алмашди. Чунон-

Ҳайдарали ЮНУСОВ, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ўқитувчиси, ҳуқуқ фанлари магистри.

ОНА ДУОСИДАН. Қай нарса улугдир она дуосидан? Олам шифо олур дуо давосидан. Она кўнглин топиб дуосини ол, Бағринг бахра олур меҳрингисидан. Она қарғишига қолмасин ёв ҳам, Дунё ёнмасин-ей, она нидосидан. Она хоки пойи тавоб маконидир, Кўш ҳам нур олур кўнгли зийбидан. Дунёга келгандай она фарзанд учун, Уни сўраб олғай ёлғиз Олосидан. Ҳузур-ҳаловатдан кечиб алла айтур, Дилга оқар меҳр алла навосидан. Она ризолиги – Худо ризолиги, Барча толеъ топар она ризосидан. Она дуосини олгани сабабли, Мўмин баён этди дил муддаосидан. ШУЖРҚИМ, ЯХШИЛИКЛАР БОР. Узоқ юрмоқ муродидир Қа-ю шайтон-у қувлардан, Юраклар энтиқар хар дам Талай шов-шув, гулувлардан. Қаранг, турфа одамлар бор, Оғиз билган юрар тинмай, Асабларга малол келгай Самарасиз тортишувлардан. Кўзи кулмай лаби кулган Танишлар учрагай гоҳо, Тиник чиққанларин кўрдим Кўпича лойқа сулардан. Тилимин тишлабон баъзан Хавотирда борарман лол, Суэимини ўзга маънода Фанимга отказувлардан. Шукрим, яхшиликлар бор, Мудом таскин топиб юрдим, Мўмин қалби олур илҳом Вафо қилган сулувлардан. Пўлат МҮМИН, Ўзбекистон халқ шоири. Газетхон илҳоми ЁАҒУЗИМ ОНАМ. Қалбимни минг битта соғинчга кўмиб, Кипригимда қалқон ёшимсиз, онам. Қабригимни кўриб, ҳайлга чўмиб, Тошларга урилган бошимсиз, онам. Маҳзун кўзларимда отаётган тонг, Кечалари ёрқин ҳилолим онам. Меҳрингиз излаган, сўзингизга зор, Кўшин йўқотган қунимсиз, онам. Шуъласин улашар кўкдаги хилол, Юлдуз ҳам заминга нурин тўшайди. Фақат сиз йўқдирсиз, сувлари зилол, Қўшиги туганмас булогим, онам. Эзгуликка чорлаб, вафога чорлаб, Қўкдама кўқарган ялпизим, онам. Армонли дунёда кўзимни ёшлаб, Ёлғизлатиб кетган, ёлғизим, онам. Наргиза МИРҲАБИБОВА, Тошкент шаҳар Ҳамза туманидаги 155-мактаб ўқитувчиси.

Тўлқин ЭШБЕК - узоқ йиллар давомида Ватан, халқ, жамиятимиз ҳаётининг муҳим муаммоларини таҳлил қилувчи лавҳа, мақолалари билан элга танилган камтарин журналист ижодкорлардан бири. Унинг «Адашган қиз қисмати» китобига устоз адимибни Пиримқул Қодиров кичик муқаддима ёзибдилар. Бундай нозиктаб устознинг фотиҳасини олиш ижодкорга жуда катта масъулият юклайди.

Тўлқин Эшбек «Совчилар» ҳикоясида ёшлар севиб уйлانгани яхши, лекин иложи борида, ўз қишлоғи, шаҳри, вилоятдан кез тоғласа, бири Қўқондан, бири Сурхондарёдан бўлса - жуда кўп одамларни сарсон-саргардон қилишга тўри келади, дейди. Севида ҳам иқтисодий машаққатларни кўпайтириш яхши эмас деган фикрни олға суриб, оқилона иш тутишга даъват қилади. Айниқса, қанда тўмонларнинг борди-келди муаммолари... Хуллас, ўқувчилар, ўзалари уйлаб кўрсинлар.

Маҳкам МАХМУДОВ.

СОВЧИЛАР

Ҳикоя

Бирор эшикка киришдан аввал қайтиб чиқишни уйлаш керак экан! Зайнаб буви ўша «Мохов»ни айтмаганида набирасининг ҳоли не кечарди?...
У институтда танишган хисорлик қиздан бошқасига уйланмайман, деб туриб олди. Буви оқ фотиҳа бериш ўрнига оёқ тиради:
- Санга кўз остига олиб қўганим бор, девдим-ку?! Бу қанака бевошлик, Жўракул?
Гапни яхшиликка буриш ниятида атай орага тушдим:
- Жўраминг севиғисини бевошликка йўйманг-да! Хўш, ёшлиқда ўзингиз...
Буви миз ух тортиди. Товуши маҳзун қилиди:
- У замон бошқа эди. Чимилдиқча кирмагунча кимлигини ҳам билмаганим...
- Хозир бошқача, - дедим биланонлик қилиб. - Ёшлар севишиб турмуш қуришни истайди. Европада баъзилар тўйдан аввал хатто...
Гапимнинг адоғига чаканча эшитмай буви миз жеркиб ташлади:
- Унақа башбаранг кургурларни гапирма!..
Қош қўяман, деб кўз чикарганганимни англаб, мурсога ўтдим:
- Жўрам ҳам шунақа қилсин, демайман. Унияма тўғри тушунинг!
- Уйлаб кўр, - деди буви миз мудоага ўтиб. - Чимён катта-ю, Хисор катта? Автотубус азонда кетса, хуфтонда етармиш...
- Севиғи масофа танламас, - пойгадқа ўтирган жўрам ўргатганини такрорладим. - Маргилолик Кумуш ҳам Ташкентга...
- Тилимни қичитма! - тугакиб кетди буви миз. Сўнг, ўзича тўкиб солди. - Уям ўз маҳалласидан тенгини тоғанида буйтиб жувон-марг бўлмасмиди! Бир оилани гуллатармиди! Ували-жували, қартайганида мандек буви бўлармиди! Эл қатори яшармиди! Уям эрини чимилдиқда кўради. Хўш, боёқишни шу қўйга солган ким? Ота-онасимиз? Барака топгур, қузимиз катга келин бўлади, тоғ оша кетиб бахт топармикин, қанда бўлиш розими, демайдику? Биров «хал...» деса, ма, дейдимиз?

- Омин, дейшдан бурун қартайган кампирнинг яна бир гапини эшитасиларми?
Озги қулоғига етган жўрам бу гал беихтиёр жавоб қайтарди:
- Бахонидил!
- Тўйдан гўри яқин кампир бир балони билмаса гапирмайди. Ушақда «Мохов» деган қишлоқ боракан. Суриштириб кўринлар, келин бўлиш мабодо шуларга хеш чикса, эс боридда этакни йиғиштириб қайтинглар...
Шу он қулоғим тағида телба товуш шивирлади:
- Хали «Мохов»га ошно бўлиб қолсак-а...
- Чўш-ш-ш. - Пашша ҳайдагандек елкам билан унинг тумшугига туртиб, қўнглимга келганини айтдим. - Фарилта омин деворамиз...
Бисмилло, деб ўрнимиздан турдик. Энди йўл тарадудини кўриш лозим!..
...Совчиликка ўзим бораман, деб лоф урган тоғаси қўйини пуч ёнғоқча тўдирганини ошкор бўлди. Буви миз рози бўлганини эшитиб, қўти учди:
- Олам рози бўлмаслиги керак эди-ку?!
- Нага ундай дейсиз?... Бўйин томири бўртди жўраминг. - Уэйииз, буving рози - худо рози, девдийиз-ку?!
Дилхиралик бўлмасин деб тагин ўзим орага тушдим:
- Ёшларни тўғри тушундилар!..
Тоғаси ух тортиб, дашном берди:
- Бечоранинг бошини хўб айлантирибсилар-да. Ахир, ўзи келин тоғдан кўнгли-ку! Мусаллам хола билан гаплашиб ҳам қўйган! Неварасини билсан, қўликкина! Унга уйланавермайсанми! Ах, ўғлим бўлганида ўзимиздан ортамасди-я...
Узоқнинг будўйдан яқиннинг сомони яхши, деган гапни эшитгансан! Жавонинг жазирамасида ушаққа бориб-келиш ўзи бўладими? - У Жўракулнинг елкасига қокди. - Узоқ йўлга ярамайман, жиян, ўрнимга Лола кенойинг бора қолсин...
Тоғаси тўйини тескари қийгач, амакиси ҳам бўзарди. У ҳам «жон куйдирмасанг, жонона қайда!» дея хўб гиж-гижлаган, энди озгига нос солиб, соқовланарди:
- Тоғамиз бормаган жойга оёғим тортайди-я. Унияма Махфират кенойингки юбораман. Келишдикими?
У, қойил қилдимми, дегандек кўз қисиб қўйди.
Демак, «ўзим совчи» деган тоға ҳам, амак ҳам ишнинг чиплақча қишқича ишонган. Буви миз оёқ тирак, невараси қайга борарди, деб хомтама бўлишган.
Бу гаплардан бохабар бўлган Зайнаб буви ғазаб отига минди. Уш ибораси билан айтганда икковини ҳам «ер билан битта» қилди:
- Раҳматли Жаникул тирик бўлганида ялинадиган ахмоқ йўғиди. Сани нима жин урди, Пирмат? Ваҳдан эсдан чиқди-ми? Сақдан тоға кет-е! Абдуллони-ку айтмасаям бўлади. - У гапни чўрт кесди. - Қани, шу боланинг тўйига хизмат қилмай қўринган-чи...
Қуюндек бош кўтара бошлаган гапнинг олди олинмасе, оқибати ёмон бўлишига қўзи етган Пирмат тоға мурсога мадора учун дарров буви мизнинг ёнига чўкди:
- Шунгама ота гўри - қозихонами, опа? Жиянга тегишдик. Ха-ха, ҳазиллашдик. Узимиздан бўлак ким борарди совчиликка!..
Шамол эсишига қараб турланадиган амаки ҳам ўзига келди. Бош ирғаб, маъқулларкан, жўраминг елкасига туртиб қўйди:
- Йигит сўзидан қайтмадим, изидан қайтмас арслондек борганимиз бўлсин! Келинини қолда бўлсаям обкеламиз! Хи-хи...
Қулдириш учун айтган гапига ўзидан бошқалар тишининг оқини ҳам қўрсатмади. Энаси қўнган буви миз хавотирга тушди:
- Ишқилиб, қош қўяман, деб кўз чикариб қўйма...
Ошиқ йигитнинг қувончига шерик бўлиб, тўй тарадудини кўра бошладик.
Тоға ҳақ гапни айтган экан: қанда бўлишининг ўйи яқин бўлса, йўлини ўйламасдик. Юртинг бу бошидан у бошига бориб-келиш ўзи бўлмас. Борганга яраша, биратўла унаштириб, фотиҳа тўйини ўтказиб, ниқох қилин ҳам белгилаб келадиган бўлдик. Сўнг, келини учар гунаҳдек самолётда олиб келамиз!..
(Давоми бор).

Кулгини кистайдиган гапга жўяли жавоб қайтаргим келди:
- Уларнинг сиздек доно буви миз бўлмаган-да...
Узун сымлар билан нимадир тўқитган кампир қўлидагини кўрпачага ташлади. Қўзларини ола-кула кўрсатаётган ойнагини олиб, узун еңги билан пешонасини арди. Пойгадқа мум тишлаб ўтирган набирасига қараб қўйди-да, қизим сенга айт-таман, келиним сен эшит, қабилида гўё менга тушунтира бошлади:
- Ҳаётнинг ўз тош-у, тарозиси бор. Ушақдан келадиган келинга қанчалик жавр бўлишини тушунайсаними? Ахир, боёқи оғирроқ бўлмайди? Кўзи ёрмайдими? Иссиқ жони иситма қилса, ота-онаси етиб келоларми? Зарил пайти у бороларми? Товба, ёшлар ҳам уйлаб севишса бўлмасмикин! Иннакенин, юртинг у бошидан бу бошига киз берадиган ким экан?
Қўпни қўнган кампир ўз ҳақиқатини сўзлаётган эди. Қалбида ишқ оташи аланга олган оқининг қулоқлари эса том битган... Ер чизганча оқ фотиҳа кутарди, вассалом.
Ҳаёт шундай гаройибки, ҳақиқат деб қилишларинг гоҳо эртақча, эртаклар ҳақиқатга айланиб қолгани хеш гапмас. Эр-мак қилаётганга ўхшайди баъзан. Хуллас, гапни айлантирдим:
- Болалигимизда айтиб берган матал ёдингизми? Ботир йигит сеҳрли кўзгуда қўринган сохибзамонли етти иқлимдан учар гиламда олиб келибди. Хўш, неварангизнинг ўшандан қаери кам? Ерини етти вилоят оша самолётда олиб келса, эртак ҳақиқатга айлангани шу эмасми! Иннакенин, қудалар билан борди-келди қилар бўлсангиз, Ташкент билан Сириоси ораси самолётга бир қадам-ку!
Буви миз яхши ниятда гапимни маъқуллади:
- Худо хоҳласа!..
«Инчик» кампирдан шу гап чикқани ҳамано голибларча қўли фотиҳага кўтардим:
- Қани, айтинг, иложи омин!..
Буви миз дуога қўл очаркан, сиражин пешонасини тириштириб сўради:

У, қойил қилдимми, дегандек кўз қисиб қўйди.
Демак, «ўзим совчи» деган тоға ҳам, амак ҳам ишнинг чиплақча қишқича ишонган. Буви миз оёқ тирак, невараси қайга борарди, деб хомтама бўлишган.
Бу гаплардан бохабар бўлган Зайнаб буви ғазаб отига минди. Уш ибораси билан айтганда икковини ҳам «ер билан битта» қилди:
- Раҳматли Жаникул тирик бўлганида ялинадиган ахмоқ йўғиди. Сани нима жин урди, Пирмат? Ваҳдан эсдан чиқди-ми? Сақдан тоға кет-е! Абдуллони-ку айтмасаям бўлади. - У гапни чўрт кесди. - Қани, шу боланинг тўйига хизмат қилмай қўринган-чи...
Қуюндек бош кўтара бошлаган гапнинг олди олинмасе, оқибати ёмон бўлишига қўзи етган Пирмат тоға мурсога мадора учун дарров буви мизнинг ёнига чўкди:
- Шунгама ота гўри - қозихонами, опа? Жиянга тегишдик. Ха-ха, ҳазиллашдик. Узимиздан бўлак ким борарди совчиликка!..
Шамол эсишига қараб турланадиган амаки ҳам ўзига келди. Бош ирғаб, маъқулларкан, жўраминг елкасига туртиб қўйди:
- Йигит сўзидан қайтмадим, изидан қайтмас арслондек борганимиз бўлсин! Келинини қолда бўлсаям обкеламиз! Хи-хи...
Қулдириш учун айтган гапига ўзидан бошқалар тишининг оқини ҳам қўрсатмади. Энаси қўнган буви миз хавотирга тушди:
- Ишқилиб, қош қўяман, деб кўз чикариб қўйма...
Ошиқ йигитнинг қувончига шерик бўлиб, тўй тарадудини кўра бошладик.
Тоға ҳақ гапни айтган экан: қанда бўлишининг ўйи яқин бўлса, йўлини ўйламасдик. Юртинг бу бошидан у бошига бориб-келиш ўзи бўлмас. Борганга яраша, биратўла унаштириб, фотиҳа тўйини ўтказиб, ниқох қилин ҳам белгилаб келадиган бўлдик. Сўнг, келини учар гунаҳдек самолётда олиб келамиз!..
(Давоми бор).

УМР ВА ЖОН

Кекса ҳақим балоғат ёшидаги ўғли билан дунё кезиб, бир шаҳри азимга бориб қолди. Улар йўл юриб, толиққан ва очикқан эканлар. Қўноқ топишга, ота ўғлига:

- Бозорга тушиб умр ва жон олиб келинг, бирга тававул қиламас, - деди. Йигит «Хўп бўлади, падари бузрукор», деганича бозорга равона бўлибди ва нима сотиб олишни билмай ачина тентирабди. Ниҳоят, атрофга олазарак боқиб туриб қолди. Шунда бир дўкондор чол йигитнинг нимадир излаётганини пайқаб, ундан сўради:
- Ўғлим, бу ерликка ўхшамасан, бозордан нима кидирайтирсан?
- Э, отахон, мен ҳайрон бўлиб қолдим, падари бузрукоримиз бозордан умр билан жон олиб кел, деб эдилар...», деди. Дўкондор чол мийғида кулибди ва:
- Анави чинор остидаги растада қатик билан туҳум бор. Ахтарайтган нарсанг ўша бўлади, - деди. Йигит ҳурсанд бўлиб, бир жұрмача қатик, пиширилган ва хом туҳум олиб ортига қайтибди. Ўғли қўлидаги нарсаларни кўрган ҳақим мамнун бўлиб:
- Барақалла ўғлим, умр билан жонни қандай қилиб тоғдингиз? - депти. Йигит:
- Тополмас эдим. Бир дўкондор чол растада қатик билан туҳум сотилишини айтдилар...
- Демак, бизга табиблик ва ҳақимликка бу ердан нон йўқ экан. Бу ерликларнинг ҳақими ва дориниси ўзи билан бирга экан. Эрталаб йўлга чиқамиз.
Қиссадан ҳисса: қатик умрга умр қўйса, туҳум қишга қувват ва жон ато этар экан...

Байрамнинг билан хотини! Йўлда машинама бузилиб қолди, кечроқ қайтсам, хавотир олма. Абдурауф ХАКИМОВ чизган расм.

Суд очерки

Қақшадарё ва Бухоро вилоятларида кетма-кет бир неча киши ўлдириб кетилди. Хонадодлар таланди. Шахсий машиналарнинг эгалари бедорак йўқолиб, автотуловлари исзис гулмон бўлди. Бироқ, на қотиллар, на талончилар топилмади. Ҳа, улар ниҳоятда устаси фаранг бўлиб, қилган жиноятларидан из қолдирмасликка ҳаракат қилардилар.
Бироқ, бу қуролланган жиноий гуруҳ қанчалик ҳийлакор-у, муғомбир бўлмасин мамлакатимиз ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларининг юксак даражадаги биллими ва тажрибага эга бўлган ходимлари уларнинг барча қилмишларини далиллар асосида фош этдилар. Гуруҳ аъзолари - Қахрамон Ражабов, Арал Исоқов, Ботир Умаров, Ихтиёр Худойқулов, Баҳодир Турдиқулов ва бошқалар одил суднинг қора курсисига ўтириб, жирканч ва ваҳиёна қилмишлари учун жавоб бердилар.
Маълум бўлишича, гуруҳ аъзолари умуман жамият учун фойдали меҳнат билан шуғулланмаганлар. Дойимий равишда гийҳватлиқ моддалари истеъмол қилишиб, босқинчилик, талончилик, фуқароларнинг пул ва қимматлиқ мол-мулкларини ўғирлаш йўли билан талон-тарож қилиш, жавобгарлиқни оғирлаштирадиган даражада қасддан одам ўлдириб, ўқотар қурол ва ўқ-дориларни тегишли руҳсатномаларсиз сақлаш, транспорт воситаларини олиб қочиш каби оғир ва ўта оғир жиноятларни содир этиб келганлар. Қуйида ана шу шафқатсиз уюшган гуруҳнинг қилмишлари ва унинг оқибатлари ва бу қабоҳатдан хулосалар чиқариш ҳусусида фикр юритамиз.

КОРОВАУЛНИНГ СИРЛИ ЎЛИМИ

...Эзинг жазирама кунларидан бири эди. Гуруҳнинг ниҳоятда бағритош ва шафқатсиз аъзоларидан бири Қахрамон Ражабов Қарши шаҳар Кислород станциясининг ўша пайтдаги раҳбари Рустам Жалолов шундай дейди:
- Корхонамиз ташкил топган, станциямиз ёнидаги автотуловлари таъмирлаш устанонасининг қоровули Виктор Дангаузэрни қоровулликка ишга олдик. Виктор хотини би-

машинадан тушиб қолди. Қахрамон ҳам туя кўрдигими - йўқ, дея яна чойнамага бориб, машинани давом эттирди.
Виктор Дангаузэрнинг сирли ўлими ҳақида Қарши шаҳар Кислород станциясининг ўша пайтдаги раҳбари Рустам Жалолов шундай дейди:
- Корхонамиз ташкил топган, станциямиз ёнидаги автотуловлари таъмирлаш устанонасининг қоровули Виктор Дангаузэрни қоровулликка ишга олдик. Виктор хотини би-

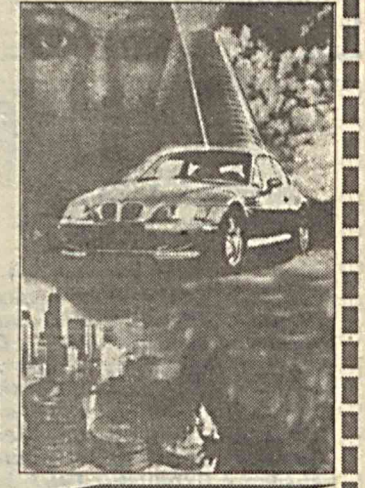
Саша иккинчи стаканини ҳам бўшатган, анча довдираб қолди. Шунда Арал:
- Қахрамон, юр кетдик. Энди бунинг иши хал. Ўзи тинчиди. - деди-да, вино шишасини ва стакани олиб қўйингизга тикди. Йўлда улар шиша ва стакани синдириб ахлатхонага улқотиришди. Кейин Арал Қахрамонга:
- Сен бу ҳақда ҳеч кимга гапириб қўйма, Сашанинг ўзи тайёр бўлди. Энди ўлади. Кейин мен унинг ўйини, автоту-

лашган эди. Бироқ, ўша пайтлардан унинг отаси вафот этган бўлиб, мотам маросимларини ўтказишлари лозим эди. Шу боисдан ҳам улар Саша амакиннинг автосервисини Арал Исаевнинг акаси ашайдиган хонадонга олиб бориб туширишди. Кечқурун ишдан келиб аҳолини кўрган Алиқ:
- Бу темир-терсақни ким олиб келди? Нега? - деб сўради. Шунда Арал:
- Буларнинг барини биз келтирдик, ака. Биров биздан қардор эди. Беради. Ноилжой ўрнига автосервисини бузиб олиб келдик.
- Шундай бўлса ҳам бу ерда турмасин. Тезда олиб кетинлар.
Орадан икки ҳафтача ўтган, Арал билан Ихтиёр келиб барча темир-терсақларни олиб кетишди ва Ихтиёрнинг уйига олиб бориб ўрнатилди. Шундай қилиб, талончилар гуруҳи «Автосервис»ли бўлиб олишди.

...Эзинг жазирама кунларидан бири эди. Гуруҳнинг ниҳоятда бағритош ва шафқатсиз аъзоларидан бири Қахрамон Ражабов Қарши шаҳар Кислород станциясининг ўша пайтдаги раҳбари Рустам Жалолов шундай дейди:
- Корхонамиз ташкил топган, станциямиз ёнидаги автотуловлари таъмирлаш устанонасининг қоровули Виктор Дангаузэрни қоровулликка ишга олдик. Виктор хотини би-

КАБОХАТ БОТҚОБИГА БОТГАНААР

ёхуд бир жиноий гуруҳнинг қилмишлари ҳусусида

лани ахралиб кетгани сабабли уйига бормасди. Устахона олдига ўрнатилган вагончада яшарди.
Уша кўчи кечқурун соат 19 ларда уйимга устахона раҳбари Темир ака бир хизматчиси билан келиб: - «Виктор ўзини осиб қўйди», - деди.
Хаммамиз биргаллашиб милиция бўлимига бордик. Сўнг тиббий экспертизадан мутахассис келди. Тезда милиция ва прокуратура ходимлари ҳам хозир бўлишди. Дангаузэр станциямизнинг ичига қирадин бинонинг дахлизидидаги эшик дастасига ўзини осиб қўйган экан. Унинг нима сабабдан ўзини ўзи осганини билмайман.

Арал ҳам худди Қахрамон каби қайфда эди. Икковлон Қахрамоннинг даракот остидаги сояда навабтадаги сафарни кўтиб дам олаётган сариқ рангли «Москвич-412» маркали машинасига ўтириб, йўлга чиқшди. Қўзларни «Кислород станцияси» деган ёзув ўрнатилган эшикка тушган, тўхташди.
- Юр, кислород ўмарамиз.
- Э, қўйсанг-чи, шу ҳам ўмарамиз!
- Умарамизнинг катта-кичиги бўлмади. Тома-тома қўл бўлур, томмай қолса, чўл бўлур, деганлар.
Икковлон узун-қиска бўлиб соқолдор қоровулга яқинлашди: - Бизга кислород баллонни керак, - ўшиқорди унга Арал.
- Унда раҳбарларга уларанг-да, пулини тўлаб, олиб кетаверинг. Бошлиқларнинг рухсатисиз мен ҳеч кимга кислород бермайман.
- Ие, хали сенинг тилинг ҳам чиқиб қолди-ку, бо-бо, ўзингни бу ерга хўжайин деб юрибсанми, хали?
Арал шундай дея кекса қоровул Виктор Дангаузэрнинг станция ичкарисига судраб кириб, уриб, бўға бошларди. Қария тилириқлаб қаршилик қилди. Шунда у Қахрамонга қараб:
- Нима қилиб ўтирибсан, ландавур? Келиб оёғини босиб турмайсанми, - деб бақирди.
Қахрамон унинг буйруғини бажарди. Жабрланувчининг икки оёғини икки қўли билан босиб турди. Арал қоровул ётадиган қароватдаги бўшатини олиб қариянинг озгига қўйиб босиб турди. Орадан озгина вақт ўтди, қария тинчиб қолди. У бўлиб жон таслим қилган эди. Шундан кейингина Арал унинг юзидан бўшатини олди. Сўнг ичкарига кириб, ўша ерда турган бир ўрам сими олиб чиқди-да, чол мурдасининг бўйнига сиртмоқ қилиб ташлаб, уни ичкарига судраб кирди ва симнинг иккинчи учини ашиқ дастасига боғлаб қўйди.
Бу пайтда ташқарида қолган Қахрамон ундан сўради:
- Нима қилдинг мурдади?
- Тинчитиб чиқдим. Энди уни одамлар ўзини ўзи осиб қўйибди, деб уйлашди. Юр, биров кўриб қолмасдан бу ердан қувн бўлайлик.
Улар шундай қилшди. Қарши шаҳрининг вокзал томондаги Шароф Рашидов номили боғ олдига етган, Арал хамроҳига:
- Энди сен қайф устида бировга озгиндан гуллаб қўйма. Агар гуллаб қўйсанг, қилиб қўй, иккинчи ҳам адо бўлдиқ, деявер, - деб қайта-қайта оғохлантирди ва

сервисини оламан, - деди.
Орадан уч кун ўтган, икковлон яна кўришди. Шунда Арал Қахрамонга: «Уша кўчи Саша ўлди», - деб айтди.
Жабрдиннинг ўлими ҳақида у билан ниқохсиз бўлса-да, бирга ашаб турган Зинаида Шингагина шундай дейди.
- Эрта тонги соат 4 ларда Сашанинг аҳоли ёмонлашиб, бутун баданидан совук тер чиқиб, нафас оломай қолди. Озгидан қўпик чёка бошлади. Бемор аҳоли ёмонлашганганини айтиб, ёрдам сўради. Мен кўча қоронғу бўлса ҳам, ўз уйимга бориб хар хил доридармон олиб келдим. Қарасам, Саша ўнг томонга ёнбошлаганча ухлаб ётган экан. Ўйотмоқчи бўлиб туртсам қўзини очмади. Тузукроқ қарасам, ўлиб ётган экан...
- Саша амаки бир қорхонага қарашли оёмборни сотиб олиб, «Автосервис» очган эди, - дейди унинг қўшини Файрат Бурхонов. - У вафот этган, жасадини биз қўшнлар кўмдик. Кейин мархумнинг олдига хотини, Оксана менинг олдимга келиб:
- Файрат, сиз Сашанинг ишонхонаси қарваллигини билсан, Шўни бизга қўрсатинг. Бирга бориб келайлик, - деди.
Учовлашиб «Автосервис»га бордик. Не кўз билан кўрайликки, «Автосервис» бузиб олиб кетилган экан.

ҲАЙДОВЧИГА ХУЖУМ

- Энди, - деди Арал Қахрамонга, - «Автосервис»ни ишлаб юбориш учун ҳам пул керак. Аммо ҳадеб Қарши шаҳрида ҳаракат қиларверсак, қўлга тушиб қолишимиз. Шунинг учун бошқа узоқроқ жойга «ова»га чиқанимиз маъқул. Бугун иккимиз Нишон туманига бориб, бирорта хонадонни ўмариб келамиз.
Бу таклифга Қахрамон жон деб рози бўлди. Улар шу қабиҳ ният билан йўлга чиқшди. Нишон тумани ИҲП посты экинга етган, Арал Қахрамонга:
- Оғайничалиш, бу нота-ниш туманда кимнинг ўйини ўмарамиз, деб бош қотириб юрамизми. Яхшиши, ўз оёғи билан хузуригимизга келган боёқликни ўмариб кета қолмаймизми, - деб қолди.
- Қошки эди шундай бўлса. Бироқ, у қанақа бойлик эканики, «мени ўмаро қилинлар» деб ўз оёғи билан юриб хузуригимизга келса, Мабодо ҳазиллашмаясанми?
- Э, ҳазилга бало борми? Йўлга қара, азизим, йўлда нималарни кўрайсан?
- Физиллаб ўтаётган машиналардан бўлак ҳеч нарсани.
- Бизга ўша «физиллаб ўтаётган» машиналардан биттаси етади, бугунча.
- Бўпти, мен розиман!

ПЕШКОВНИ ЗАҲАРЛАШДИ

Арал билан Қахрамон Қарши шаҳридаги «Пактазор» кичик туманида жойлашган бир дўконга киришди, бир шиша вино сотиб олган, улар Аралнинг уйига боришди. У ерда мезбон газ плитада сув қайнатди. Кейин шу сувга винонинг пластмасса қопқоғини бироз ботириб турди. Бунни қарангки, шундай қилинса, винонинг қопқоғи остигина очиларкан. Арал сариқроқ порошочка ўхшаб нарсани винонинг ичига солиб, уни аралаштирди. Шунда Қахрамон:
- Винони нима қиласан? - деб сўради.
- Винонинг градуси 18 эди, уни 48 қилаялган!
Арал шиша қопқоғини яна ўзидек қилиб жойига қийғизиб қўйди.
- Энди, - деди у, - икковимиз Сашанинг уйига бoramиз. Қахрамон рози бўлган, икковлон Сашанинг 66-уйдаги хонадонига кириб боришди. Шундан соат 4-5 лар оралигида эди. Сўхбат жараёнида Саша бетоблигини айтиб қолди. Шунда Арал:
- Мен сени даволагани келдим, - деди ва ички чўнтагидан ўзи билан олиб келган ҳалиги винони стол устига қўйди. Уша жойда турган пиночқа билан винонинг қопқоғини очиб стаканга қўйди-да, Сашага элтган. Саша уни даст кўтариб ичиб юборди. Кейин Аралга қараб:
- Почема это так кислов? - деб сўради. Арал бу саволга жавоб бермай гапни бошқа ёққа буриб юборди. Сўхбат қизигандан қизиди. Бироз вақт ўтган, Арал яна стаканга вино қўйиб, Сашага узатди. Бироқ, Саша уни рад этди. Шундай бўлса ҳам Арал қўйилган винони бир амаллаб унга ичирди. Саша Қахрамонга қараб:
- Сен нега ичмайсан, ичи - деди.
- Йўқ, менга ички мумкин эмас, сариқ касал бўлганман, - деб жавоб берди Қахрамон.

«АВТОСЕРВИС»НИНГ ТАЛОН-ТАРОЖ ҚИЛИНИШИ

Мархум Саша амакиннинг уйига кўз олайтирган Арал ва Қахрамонларнинг тарвузлари қўлтиқларидан тушиб кетди. Негаки, уйга мархумнинг қизи Оксана онаси билан келиб ўрнашиб олган эди. Шу боис ҳам улар «Автосервис»ни тезроқ талон-тарож қилишга киришди.
Арал Қахрамонни онасининг уйдан келаятган пайтда уч-лурати ва шундай деди:
- Саша ўлди, уни қўмдилар, уйини оломқоқ эдим. Лекин уни хотини билан қизи келиб эгаллаб олди. Энди сен билан менга қоладиган бирдан-бир нарсани унинг «Автосервис»и. Агар отни қамчиллаб қолмасак, унинг ҳам эгаси чиқиб қолди.
- Хўш, нима қилишимиз керак?
- «Автосервис»ни автотенг билан қиркиб олиб кетишимиз керак. Кечки пайт ўша жойда учрашамиз.
- Қилишдик.
Қахрамон кечки соат 6-7 ларда Кислород станцияси ёнидаги Пешковнинг хусусий «Автосервис»ига етиб борди. У ерда Арал, Ихтиёр ва Ботир исмли йигитлар ва яна икки

Мухиддин МУСАЕВ, Тошкент вилояти прокуратурасининг криминалист прокурори.
Мурод КАЛОНХОНОВ, «Адолат» мухбири.
(Давоми келгуси сонда).

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сийсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурад ТОШЕВ
ТАХРИР ҚАЙЪАТИ:
Т. О. ДАМИНОВ, А. Ф. ГҲЛОММАХМУДОВ, А. ЖҲРАБОВЕВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. Р. ҲАЙДАРОВ, М. МҲЙДИНОВ, К. РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. М. АЗИМОВ, Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, У. Ф. ЖҲРАЕВ, Н. НУРМАТОВ, М. КАЛОНХОНОВ, Д. Ф. ТОШМУҲАМЕДОВА, З. Т. ТҲРАКУЛОВ (ўз мухбири).

Муроқот удеди телефонлар:
Қабулхона - 133-41-89.
Хатлар ва шикоятлар бўлими - 136-55-64.
Котибият - 136-55-06.
МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилик кўчаси-32.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г—200, Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2.
«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона мазлизи: «Буюк Тўрон» кўчаси, 41.
Навбатчи— Илком СИДДИКОВ | Саҳифаловчи — Бахтиёр ҚҲШОКОВ
Газета IBM компьютерида терилди.
Босишга тошхирни вақти—20.00. Босишга тошхирли 20.00.